

EL SANTÍSSIM CRIST DE L'ESGLAI

MARIÀ FERRER

COL·L. "ELS ULLALS DE NARRATIVA", 3
266 PÀGS.

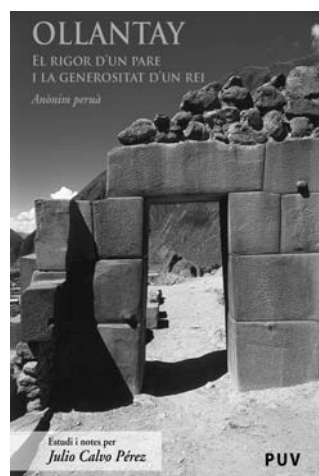
BROSQLI, VALÈNCIA, 2004

El segle XX explicat per un gat de barca

Enguany el premi Constantí Llombart de narrativa en valencià ha recaigut en l'òpera prima de Marià Ferrer (València, 1941) que ara inicia la seua trajectòria literària i de la millor manera. L'obra guanyadora ha estat triada per un selecte jurat amb noms com el de Vicent Pallarés, Bernat Montagut o Jesús Huguet. Una novel·la que al llarg dels seus set capítols ens mostra la situació de principis de segle XX, mitjançant la veu en primera persona d'un pescador *gat de barca* que passarà revista a tots els àmbits del seu món: de qüestions polítiques a folklore popular (i de vegades paralista), tot passant per la religió o el sexe.

Ferrer empra un llenguatge directe i contundent, combina l'àgil narració amb el diàleg, això sí, tot salpebrat amb certa socarroneria típicament valenciana, gràcies a la qual desdramatitza els passatges més foscos de la història. A més, cal reconèixer a l'autor, la seua tasca de compilació documental (innumerables dades, curiositats d'època) que afegeixen un valor etnogràfic a la ficció. Tot un encert narratiu i estilístic, llevat del seu títol, que ni de bon tros es correspon a la trama i, sens dubte, pot confondre més d'un lector poc avispat.

J.Ricart

OLLANTAY. EL RIGOR D'UN PARE I LA GENEROSITAT D'UN REI
ANÒNIM PERUÀ

ESTUDI I NOTES DE JULIO CALVO PÉREZ
TRADUCCIÓ DE JULIO CALVO PÉREZ I SALVADOR COMPANYY
179 PÀGS.

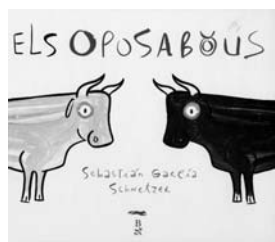
PUBLICACIONS UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, VALÈNCIA, 2004

Una leyenda inca

Cuidadoso trabajo del profesor Julio Calvo Pérez en el que recoge un texto anónimo peruano, traducido del quechua al valenciano. Según dicen los traductores del texto en la presentación, se supone que el autor del mismo fue un mestizo que había asimilado positivamente sus orígenes españoles e indígenas y de esta forma crea una obra que eleva a categoría estética no sólo una leyenda inca, sino también una lengua: el quechua.

Esta edición incluye un estudio preliminar muy completo y el texto íntegro de la obra en quechua y valenciano, así como un glosario de términos quechuas. Ciertamente, un trabajo con interés para aquellos a quienes les interesan los temas relacionados con los orígenes de la literatura en otras culturas, una rareza, una curiosidad y un hallazgo histórico-literario. Las notas de la introducción son indispensables para comprender la envergadura real de este singular texto, así como la comprensión de la cultura y la sociedad quechua. Sin duda, un estudio digno de mención e interés.

Lourdes Rubio

ELS OPOSABOUS

SEBASTIÀ GARCÍA SCHWETZER

COL·L. "LIBROS DEL ZORRO ROJO", 4, 50 PÀGS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2004

HUG I L'HIPOPÒTAM

PEDRO GHERGO

IL·LUSTRACIONS D'ALEJANDRO AGDAMUS

COL·L. "LIBROS DEL ZORRO ROJO", 3, 34 PÀGS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2004

L'ABECEDARI FANTÀSTIC DE POTAM, L'ELEFANT

MONTSE GISBERT

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2004

Novetats desiguals

Brosquil presenta dues novetats de diferents característiques i qualitat. El cas del primer exemplar, *Els Oposabous*, és un intel·ligent llibre per tal de conèixer el concepte d'oposat sense perdre l'ocasió per riure i reflexionar. A través de la figura dels bous, l'autor presenta diferents conceptes i els seus contraris. Les il·lustracions, que són l'ànima del llibre, són molt expressives a pesar de representar sempre el mateix animal. Per altra banda, les nombroses bromes que s'hi troben a les pàgines creen una immediata complicitat amb el lector que probablement el convertirà en un dels seus llibres de referència.

Respecte del segon llibre, *Hug i l'hipopòtam*, conta la història d'un hipopòtam que, gelós d'un lleopard que li agrada molt a la seua nòvia, es pinta tot de groc amb taques negres. Amb aquest aspecte, s'apareix a un caçador que amenaça el lleopard del qual, finalment, es fa bon amic. Una història simple i amb tints masculistes (home gelós, dona passiva, etc.) il·lustrada amb bastant gràcia i bon ús dels colors. Alguns errors ortogràfics i el poc encert en la tria del cos de lletra, enterboleixen la lectura.

Xavi Minguez

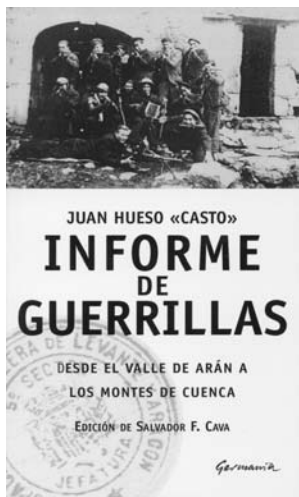
Viaje de letras

Potam es un elefante algo estrafalario. Vive en un universo fantástico lleno de poesía. Animales, flores y música le acompañan en sus varias peregrinaciones a través del planeta y complacen su curiosidad. Viaja con un tren, un dirigible, una escalera y un avión. Navegará también con una simple olla en el océano. Potam tiene también un apetito feroz y no se pierde ninguna ocasión de satisfacer su estómago, de comerse el mundo. Nuestro amigo es un insaciable contemplador de estrellas, de paisajes y de sueños.

Montse Gisbert utilizó el dibujo fantástico y extravagante en contraste con unos detalles fotográficos incluidos dentro de las ilustraciones. Un intento, quizás, de devolver a los niños del siglo XXI una libertad, cada vez más censurada por el miedo que asaltó nuestras vidas y hizo que sigamos construyendo más y más muros innecesarios.

En definitiva, *L'Abecedari fantàstic de Potam, l'elefant* se convierte, por todo lo dicho anteriormente, en una lectura recomendable. Montse Gisbert propone también al niño, una vez acabada la lectura, crear su propio abecedario.

Jerome Biard

INFORME DE GUERRILLAS

JUAN HUESO "CASTO"

PRÒLEG DE SALVADOR F. CAVA

146 PÀGS.

EDITORIAL GERMANIA, 2004

Guerra de guerrilles contra el franquisme

Accions com la invasió de la Vall d'Aran, per part de les columnes de combatents antifranquistes enviats des de França l'any 1944, constitueixen la memòria d'allò que no pogué ser. Centenars, milers, de combatents antifranquistes que havien creuat la frontera cap a França l'any 1939, continuaren la lluita contra el feixisme. Molts d'ells a les files de la resistència francesa i amb els aliats (fins a participar de l'alliberament de París, a darreries de 1944). Però molts altres, a les serres i muntanyes dels Pirineus i de la resta de la Península Ibèrica. Enquadrats en les files del Partit Comunista, que mantindria la lluita armada fins els anys cinquanta i altres agrupats com podien, en cèl·lules autònomes que quedarien aïllades davant la impossibilitat d'acabar amb la dictadura de Franco. Aquest llibre és un recull d'anècdotes (recollides sobretot de l'activitat de l'Agrupació Guerrillera de Levante -AGLA), del dia a dia dels guerrillers, dels passos de frontera, de les persecucions de la Guàrdia Civil, de la lluita per la supervivència i de la gran fe d'aquests homes i dones cap un alliberament que hauria de venir amb la victòria dels aliats sobre l'Alemanya de Hitler i que, finalment, no vindria.

Pau Caparrós

CENTENARI DELS ESTUDIS DE MAGISTERI A CASTELLÓ DE LA PLANA.

AA VV

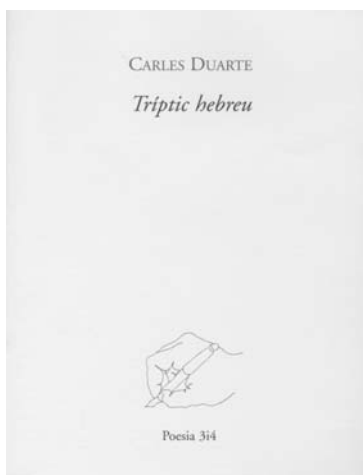
PRÒLEG DE FRANCISCO TOLEDO LOBO. 225 PÀGS.

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT JAUME I, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2004

La formació dels mestres a Castelló (1901-2001)

Durant el curs acadèmic 2000/01, Castelló de la Plana va commemorar el centenari de la creació de la primera Escola Normal femenina, una celebració que conclou tres anys després amb l'eixida d'aquest volum singular. Amb una presentació ben luxosa, la Universitat Jaume I —hereva de les antigues Escoles Normals de Magisteri— no estalvia mitjans editorials per a presentar a la societat una part de les seues arrels i, de manera especial, per a honrar la tasca dels seus mestres i estudiants. Els treballs de Manuel Rosas, Miguel Salvador, Julia Beltrán, Marc A. Adell, Vicent Pinto i Àngeles Galino fan una mirada retrospectiva a cent anys de la història de l'educació a Castelló: les successives ubicacions de les Escoles; l'evolució del marc legislatiu de la formació dels mestres; la vida acadèmica i cultural; les previsions davant del nou escenari europeu; els reptes de l'educació intercultural... El llibre es completa amb el recull d'imatges *100 anys, cent fotos* i una revista de premsa sobre l'efemèride.

Rafa Miralles

TRÍPTIC HEBREU

 CARLES DUARTE

 COL·L. «POESIA», 120

---

 121 PÀGS.

 EDITORIAL TRES I QUATRE, VALÈNCIA, 2004

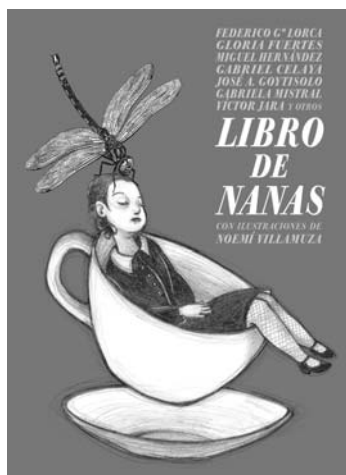
Diàleg amb el “Verb”

Triptic hebreu conté tres llibres: *Cohélet*, *Ben Sira*, *Qumran*. Tots tres van ser publicats per separats entre 1996 i 1997, en l'editorial Columna. Aquesta nova edició de 314, amb un pròleg suggerent de Marie-Claire Zimmermann, dona la possibilitat d'apreciar el caràcter unitari del tríptic.

Carles Duarte presenta tots els poemes amb una citació bíblica: en el primer llibre la font dels epígrafs és l'Eclesiàstic; en *Ben Sira*, l'Eclesiàstic; en *Qumran*, els rotlles de la Mar Morta, formats per diferents llibres bíblics, literatura exegètica, textos litúrgics i regles d'una comunitat sorgida d'una escissió del moviment esseni fa dos mil anys.

Aquesta estructura repetida en cada poema acaba per establir un ritme que s'estén per les pàgines. Cada peça apareix com una resposta a la paraula sagrada que l'encapçala, de manera que tota l'obra es conforma com un diàleg amb els textos bíblics. Però no només això, perquè el poeta no glossa, ni comenta, ni fa propaganda, crea versos originals que, de vegades, harmonitzen amb el contingut bíblic i altres el contradiuen.

Imma Gandia

LIBRO DE NANAS

 AAVV

 SELECCIÓ DE HERRÍN HIDALGO

 IL·LUSTRACIONS DE NOEMÍ VILLAMUZA

 COL·L. "LIBROS PARA NIÑOS", 12, 116 PÀGS.

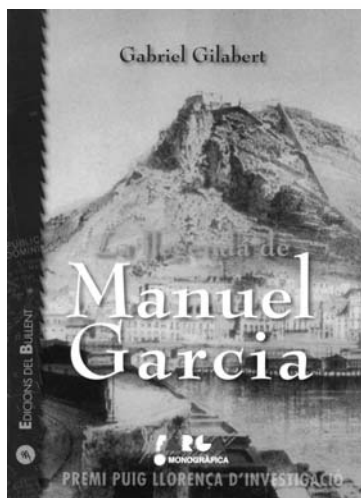
 EDITORIAL MEDIA VACA, VALÈNCIA, 2004

Creixer amb paraules

“Eso es también la poesía: llamarse como a uno le gusta”. Aquesta frase, extreta de la minibiografia de Gabriela Mistral que inclou l'apèndix del volum, ens acosta, en certa manera, a la noció de poesia que manegen els editors de *Libro de nanas*. Aquest volum per a xiquets de poesia (una definició més vàlida, segons ens sembla, en aquest cas, que la de “poesia per a xiquets”) inclou versos de Federico García Lorca, Miguel Hernández, José Agustín Goytisolo, Gloria Fuertes, Víctor Jara, Pablo Guerrero, Emilio Ballagas, Nicolás Guillén, Bernardo Atxaga, Carmen Santonja, Gabriela Mistral, Nacho Fernández, Marilina Ross, Leo Maslíah, Fernando Luna, Ángel Guache i Gabriel Celaya.

La poesia, en aquest cas, està entesa com una eina de coneixement que s'omple d'uns sentits o d'uns altres, segons l'edat de la persona. El volum manté el format habitual i ja clàssic de la resta de la col·lecció, amb unes il·lustracions inquietants i gens infantiloides.

Maite Insa

LA LLEGENDA DE MANUEL GARCIA

GABRIEL GILABERT

2N PREMI PUIG LLORENÇA D'INVESTIGACIÓ

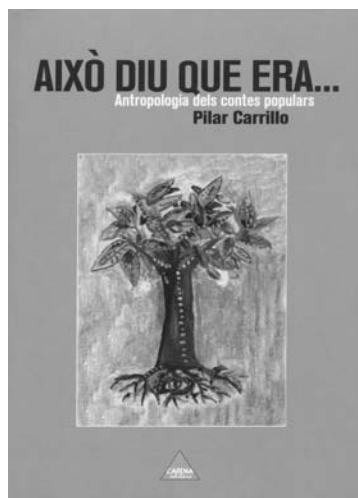
COL·L· "LA FARGA MONOGRÀFICA", 20, 110 PÀGS.

EDICIONS DEL BULLENT, VALÈNCIA, 2004

Com es construeix una llegenda popular

Quan Gabriel Gilabert inicià la seua investigació sobre la figura de Manuel Garcia, malfactor de Benitatxell presumptament emigrat a Cuba i esdevingut un mite del bandolerisme antillà, no s'imaginava que la seua recerca anava a donar un gir de cent vuitanta graus: aquest Manuel Garcia, el pròfug fugit del poble després de cometre un assassinat, no tenia cap relació, llevat de la coincidència onomàstica, amb el famós bandoler cubà. El poble de Benitatxell havia forjat aquest episodi crucial de la seua memòria col·lectiva bastint una llegenda que era més deutora de la imaginació popular que dels fets històrics reals. Imaginem el descens inicial de Gilabert en descobrir la taxativa falsedat de la seua hipòtesi de treball. Passat aquest, però, és notori que amb la descoberta la seua investigació prenia una alçada molt superior a l'original: ja no es tractava d'esbrinar les peripècies biogràfiques d'un delinqüent professional sinó de burxar en els mecanismes de construcció de la cultura popular, un complex trencaclosques que treballs com aquest fan una mica més entenedor.

Josep Vicent Frechina

AIXÒ DIU QUE ERA...ANTROPOLOGIA

DELS CONTES POPULARS

PILAR CARRILLO

COL·L· "L'ENDEMA", 173 PÀGS.

CARENA EDITORS, VALÈNCIA, 2004

Contalles de les Valls del Vinalopó

Pilar Carrillo ens acosta els contes de la seua infantesa, escoltats dels seus iaios, i transcrits ara amb voluntat de fer una aportació a la cultura popular de les comarques valencianes. Nascuda a la localitat de La Romana (les Valls del Vinalopó), l'autora recorda el realisme i el costumisme de personatges que demostren astúcia, valentia, picaresca o enginy, siguen persones o animals. Al llarg del volum (que aplega 27 contalles) l'autora fa una transcripció lingüística pràcticament literal de les narracions, reproduint així les variants locals del valencià meridional del seu poble. Aquest treball, amb voluntat de perdurabilitat en el temps, permet disposar d'un recull etnogràfic sobre la comarca i acostar-lo a un període concret. Carrillo també analitza formalment els contes que ha recollit i ho fa des del punt de vista dels corrents de pensament del folklore i l'etnologia. "El cuanto de l'enfaós", "El sabor des amors", "La monya de sucre", "El nan i el gegant" o "El setrillet" són alguns dels relats. L'obra, a més, incorpora un glossari on s'explica les paraules, les locucions i les frases fetes.

Agustí Hernández

COSTUMARI BOTÀNIC(III)

JOAN PELLICER

COL·L. "LA FARGA MONOGRÀFICA"

255 PÀGS.

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2004

La memòria de les plantes

"No cal que recalquem quina cosa fràgil és la memòria humana. Quan desapareca serà per sempre", paraules d'Enric Sòria amb les quals volem presentar el tercer volum *Costumari botànic*, escrit per Joan Pellicer: un recull de les virtuts i usos populars de les plantes de la zona de les comarques centrals del País Valencià.

És impressionant l'exhaustiu coneixement científic de les plantes, a més de les dades etnobotàniques i antropològiques, aportades en aquesta obra. L'erudició de Joan Pellicer arriba fins i tot a l'ús del llenguatge, un llenguatge que recupera l'esperit d'aquestes comarques, també anomenades "territori diànic". Tot aquest conjunt de sabers dels nostres avantpassats -amb històries moltes vegades increïbles, que fins i tot atribuïen poders màgics, quasi divins a les plantes- és un tresor inestimable, tal i com es manifesta a cada una de pàgines d'aquest costumari. Tresor que inclueix, a més, cites literàries, poemes, cançons populars i relats al voltant del món vegetal.

Nieves Avilés

ATLES FITONÍMIC D'ALACANT

JUAN ANTONIO MARCO MOLINA

200 PÀGS.

PUBLICACIONS UNIVERSITAT D'ALACANT, ALACANT, 2004

La Botànica en la Toponímia

El Servei de Publicacions de la Universitat d'Alacant publica amb aquest llibre un nou treball sobre la geografia alacantina. De la mà de Juan Antonio Marco Molina, autor d'aquest llibre i professor titular del Departament d'Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat d'Alacant, el llibre "dóna a conèixer una part de la riquesa i varietat de la toponímia de les terres alacantines". En concret, el llibre fa esment de tota la toponímia relativa a les plantes (la fitonímia) que apareix als mapes topogràfics de la província d'Alacant.

Es tracta del sisè treball d'aquest autor publicat pel Servei de Publicacions de la Universitat d'Alacant, a la qual pertany. En aquest cas el treball, a cavall entre la botànica i la geografia, consta d'una primera part en la qual l'autor explica i discuteix la metodologia de la recerca que ha originat aquest llibre. En segon lloc, es donen algunes informacions bàsiques de geobotànica, per a la millor comprensió del treball. Es mostren després els tipus de vegetació de la zona estudiada i, finalment, es passa al recull de termes fitonímics existents, tot detallant la seua localització geogràfica.

Ximo Guillem i Llobet

ESCABAS, EL PAISAJE SONORO

F. GONZÁLEZ MOLINERO

INTRODUCCIÓ D'EMILIO TADEO

107 PÀGS

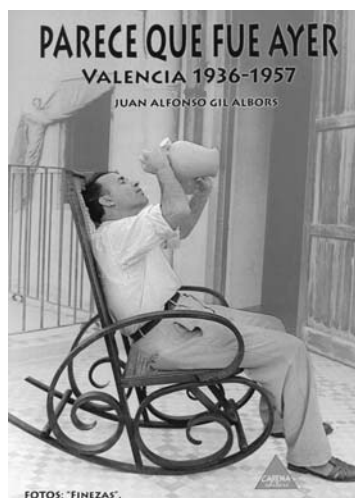
RIALLA EDITORS, VALÈNCIA, 2004

En el lugar del recuerdo

Con una portada sugerente en la que el viento parece arrastrarnos a la vez que silencia el paisaje, F. González Molinero, autor de amplio recorrido, nos entrega por medio de la Editorial Rialla su última obra que lleva por título *Escabas, el paisaje sonoro*. El libro comienza con un amplio prólogo, del escritor Emilio Tadeo, que tiene la misión de poner en antecedentes al lector acerca de la literatura que encontrará a continuación. Lo cierto es que en el título de cada relato se aprecia una versión característica y precisa del misterio de vivir. A lo largo de los relatos el lector tropieza con dos formas de lenguaje, el propio de los lugareños, como en la narración “El mil hombres y otras historias” y el habitual del narrador, a veces intenso e intimista con el que expresa la verdad y el desconcierto de un hombre.

Siempre con el murmullo de un río que pocas veces se hace visible, y ceñidos al enigma fundamental de cada narración, transcurre la realidad de 11 relatos diversos en los que se recrea la obra según el mandato de los tiempos.

Mª Teresa Espasa

PARECE QUE FUE AYER.VALENCIA 1936-1957

JUAN ALFONSO GIL ALBORNS

FOTOGRAFIES DE MANUEL SANCHIS "FINEZAS"

COL·L "TIERRA VIVA". 228 PÀGS.

CARENA EDITORS, VALÈNCIA, 2004

Crònica sentimental de postguerra

Crònica sentimental, amarada d'una nostàlgia una mica ensucrada, de la València de postguerra vertebrada per cent deu fotografies de Finezas que comenta Juan Alfonso Gil Alborns, conegut periodista radiofònic i autor teatral. Bous, futbol, teatre, costums populars i tots els tòpics a l'ús —la davantera elèctrica, la bufetada de Gilda, Cifesa, les coristes de Russafa, Concha Piquer, la nevada del 46, Manoleta, la moral de l'Alcoyano— fixats en les magnífiques instantànies de Finezas i evocats per la ploma enyoradissa de Gil Alborns. La seua mirada sobre aquella època tan dura i fosca de la nostra història recent vol ser equànime i apolítica però sovint cau en una arriscada ambigüitat —en els textos sobre els bombardejos de la “pava”, la Sección Femenina, la guàrdia mora de Franco o la inauguració d'embassaments, per exemple— fruit del to amable i agre dolç, de periodisme popular, que l'autor vol donar als textos.

Josep Vicent Frechina

PELL DE LLOP

XOSÉ MIRANDA

TRADUCCIÓ DE JOSEP FRANCO MARTÍNEZ

COL·L. "ESPURNA", 69. 110 PÀGS.

EDICIONS BROMERA, ALZIRA 2004

Llop negre, llop blanc

Pell de llop, novel·la de Xosé Miranda, ens trasllada als paisatges muntanyencs orensans, on la vida aldeana es veu trastocada per la presència d'un llop enorme que alguns diuen que és blanc i, uns altres, negre; l'atemorida població d'Incio demana ajut a dos experts caçadors: Fulxencio i el seu fill Xosé. L'arribada dels dos caçadors a casa del cavaller Vazquez-Queipo i Lence suposa per al jove Xosé el descobriment d'un fràgil, però, captivador món.

Amb aquests elements Miranda compon un relat de misteri sobre una Galícia vinculada a un tipus de vida feudal i que dona senyals de voler canviar. Ple de referències al saber popular, l'autor ens aporta la mitologia i les supersticions, creades al voltant de la misteriosa i ambivalent figura del llop; tradicionalment símbol d'una naturalesa salvatge, desconeguda, amenaçadora que, una incipient modernitat comença a valorar d'una manera ben diferent, com encarnació de la llibertat i la independència, amenaçades per la rígida faixa d'una societat classista.

Nieves Avilés

ÁNGELES DE MANZANA

BRAULIO LLAMERO

IL·LUSTRACIONS DE MARINA SEOANE

COL·L. "CALCETÍN", 7 (SÈRIE EL CALCETÍN ROJO), 138 PÀGS.

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2004

L'aventura de Poncho i Guadalupe als barris prohibits

Braulio Llamero conta una aventura sembrada d'intriga i de personatges fantàstics, que està protagonitzada per un xiquet coixó qui, a conseqüència de la coixera, ha perdut, poc a poc, tots els seus amics. El xiquet, Poncho, ja només juga amb la seua gata Guadalupe i amb ella s'embarcarà en una història inquietant i imaginativa que els portarà a un món, ben a prop de casa, on tot allò imaginable pot passar. Amb una narració de lectura àgil i de construccions senzilles, Llamero explica com els protagonistes es perden als barris prohibits de la ciutat: un lloc on els xiquets no haurien d'anar i d'on – segons diuen – ningú no ha pogut eixir mai. Hi trobaran un home misteriós que convertirà Poncho en gat i Guadalupe en xiqueta i aquests, intercanviats els papers, hauràn de descobrir la manera de recuperar el seu estat normal, tot enfrontant-se als dimonis del barri que els estaven esperant. Els dibuixos de Marina Seoane, força expressius i en blanc i negre, il·lustren els personatges i la trama.

Ana Gimeno

EL CALAVERA: ESTAR MUERTO ES TONTO

DARIO ADANTI

COL·L «SOLY SOMBRA»

72 PÀGS.

EDICIONS DE PONENT, ONIL, 2004

L'analfabet iconoclasta

El Calavera, protagonista d'aquest recull d'històries curtes —i cutres—, és un mort que viu en un més enllà on l'estupidesa i els prejudicis són tan presents com al nostre món (o més). Acompanyat per espectres de companyia tan poc envejable com els d'Adolf Hitler o Charles Manson —«Adolfo» i «Carlitos»—, l'autor s'hi podria haver esmerçat més si el que volia era el que sembla: desmuntar les grans icones de l'estupidesa del segle xx. I és que resulta difícil prendre's seriosament algú que en el pròleg afirma que aquest tipus de còmic és per anar al vàter i fer-lo servir després, i tot seguit veure —per exemple— com intenta descriure amb una paràbola l'evolució del nazisme (?). A més, igual com el poeta que vol trencar la tradició sense conèixer-la, Adanti pretén ser un iconoclasta i és incapaç d'articular no ja un discurs, sinó un text mínimament correcte: l'obra està escrita tan malament —i això no és gens deliberat— que resulta sovint il·legible i de vegades, fins i tot, fa ganes de seguir els consells del pròleg.

Felip Tobar

HISTORIAS CORRIENTES. NI TANGO NI BOHEMIA

GUIONES DE LAURA VÁZQUEZ

DIBUJOS DE FEDERICO RÜBENACKER

COL·L "CREPÚSCULO", 54 PÀGS.

EDICIONS DE PONENT, ONIL, 2004

Trozos de vida

La realidad es fruto de una cotidianidad cíclica; esa eterna repetición genera sentimientos crueles y esa crueldad nos devuelve a la realidad. Es precisamente este silogismo social que relata Laura Vázquez, apoyada por las ilustraciones de Federico Rübenacker: primarias, brutas, sin compasión. Un dibujo también marcado por unos colores vivos.

Los protagonistas, poco retóricos, se sitúan entre la vida y la muerte en pleno purgatorio con destinos inseguros, desconocidos. Viven en un mundo pletórico de hipocresía, de falsedad, que finalmente se define como realidad. "Las historias corrientes" tratan de los temas de pareja, de la vejez, de la soledad y todos giran alrededor del sexo. Ese mismo sexo se convierte, aquí, en una herramienta de esclavitud alejándose cada vez más de un "amor" incierto.

Este cómic llama al pensamiento, da paso a la reflexión necesaria de cada uno. Tanto en el guión como en el dibujo, la elaboración de la obra ha sido muy detallada insistiendo en las miradas inquisidoras del uno hacia el otro.

Jerome Biard

FINAL FELIZ

 HERNÁN MIGOYA I RAYCO PULIDO

 COL·L. «MERCAT», 21

---

 52 PÀGS.

 EDICIONS DE PONENT, ONIL, 2004

Els agents provocadors

Havent agraït als grups feministes i al PSOE l'èxit obtingut pel llibre *Todas putas*, Hernán Migoya fa ací el que ja feia abans: escriure còmics amb una voluntat d'irreverència semblant. Tanmateix, la impecable factura editorial de l'àlbum es veu acompanyada per una obra irregular, de dibuix i planificació visual magnífics —sembla que el cognom Pulido s'ha convertit en una garantia de qualitat—, però de guió caracteritzat sovint per la bestiesa fàcil, gairebé diríem que per un tremendisme d'El Corte Inglés —¿es vendrà allà aquest àlbum?—, en què Migoya sembla voler prolongar la seua imatge *d'enfant terrible* tocant, precisament, els mateixos punts que segons una fórmula òbvia el farien enfrontar-se de nou amb les feministes i amb el PSOE. Ara bé: moments aïllats com l'esplèndida pàgina 52, l'última, demostren de sobres el talent dels autors i valen molt més que diverses situacions allargassades, com ara la de l'adolescent solitari o la de la jove que viu a l'ombra del pare que la violava.

Felip Tobar

SOMBRAS

 EL CUBRI (PEDRO ARJONA, FELIPE HERNÁNDEZ CAVA)

 COL·L. «MERCAT», 19

---

 95 PÀGS.

 EDICIONS DE PONENT, ONIL, 2004

A contraluz

Sombreros y cigarrillos, musas atractivas de detectives privados (poetas pistoleros) describen atmósferas ahumadas donde los protagonistas ya no intentan huir de una soledad existencial. El buen estilo de las ilustraciones —oscilando entre el claro oscuro— y los diálogos lacónicos entre personajes flemáticos, reúnen todos los ingredientes para recrear una auténtica “serie negra”, una visión en blanco y negro de las décadas treinta y cuarenta, cuando reinaba el gangsterismo y su noción de muerte omnipresente, muy visitada por el cine norteamericano. Las varias historietas relatadas dejan paso libre a la imaginación del lector y le proponen ir más allá de las páginas.

El director de fotografía Russel Metty —cuya manera de retratar las sombras en planos geométricos, inspiró, entre otros, a Pedro Arjona y a Felipe Hernández Cava—, también está presente en la realización de este cómic que destaca, sobretudo, por su ambiente misterioso —rigurosamente elaborado— que crece a medida que avanzamos en la lectura.

Jerome Biard

EXTRAMUROS

SANTIAGO VALENZUELA

COL·L «SOLY SOMBRA»

136 PÀGS.

EDICIONS DE PONENT, ONIL, 2004

Episodi IV

Després dels tres primers lliuraments de «Las aventuras del Capitán Torrezno» (*Horizontes lejanos, Escala real i Limbo sin fin*), aquest àlbum torna a sorprendre per l'extraordinària capacitat de Valenzuela, que no tan sols ofereix cada poc temps nous volums d'un gruix considerable sense cap pèrdua de qualitat, sinó que és capaç de mantenir el lector enganxat a la saga d'un tipus absolutament vulgar, dels del bar de la cantonada, immers en les colossals guerres d'una civilització en miniatura. *Extramuros* ens descobreix els ferrocarrils de juguina que travessen tot aquest microcosmos, immens per als seus habitants, i l'ús de petites tortugues com a armes de destrucció massiva, coses que s'afegeixen a les habituals referències jocoses a la cultura popular industrial. A França o als Estats Units, un equivalent de Torrezno seria un *best-seller*; a Espanya no sé com va, però, si hi ha alguna esperança per al cinema fantàstic en castellà, els principals productors no s'ho haurien de pensar a l'hora de comprar els drets d'aquestes obres.

Felip Tobar

MACBETH. LA TRAGEDIA DEL PODER

ULISES SCHMILL

COL·L "CINE-DERECHO", 10, 116 PÀGS.

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2005

TORTURAS EN EL CINE

JUAN ANTONIO GARCÍA AMADO

I JOSÉ MANUEL PAREDES CASTAÑÓN (COORD.)

COL·LECCIÓ "CINE-DERECHO", 11, PÀGS. 244.

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2005

SALÒ O LAS 120 JORNADAS DE SODOMA

ÁNGEL PELAYO GONZÁLEZ TORRES

COL·L "CINE-DERECHO", 12, 66 PÀGS.

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2005

SENDEROS DE GLORIA. OBEDECER, ¿A QUÉ DERECHO?

FERNANDO FLORES

COL·L "CINE-DERECHO", 13, 61 PÀGS.

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2005

MATRIX. LA HUMANIDAD EN LA ENCRUCIJADA

ÍÑIGO DE MIGUEL

COL·L "CINE-DERECHO", 14, 100 PÀGS.

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2005

EL PERFIL DEL JURADO EN EL CINE

JUAN-LUIS GÓMEZ COLOMER

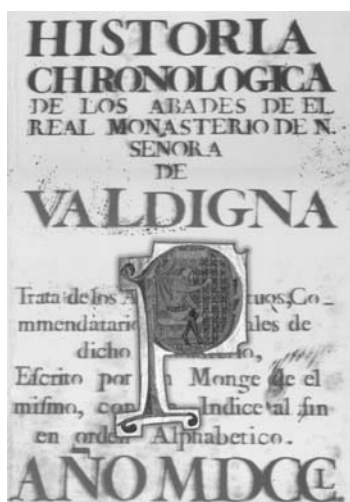
COL·L "CINE-DERECHO" NÚM. 15, 83 PÀGS.

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2005

Cinema i jurisprudència

L'editorial Tirant Lo Blanch ha publicat recentment sis novetats de la col·lecció "Cine-Derecho", que agafa embranzida. Tot i els canvis a nivell formal —noves cobertes i incorporació de fotografies en color—, el concepte continua sent el mateix: pel·lícules o temes que connecten el món jurídic amb el cinematogràfic, sobretot des de la perspectiva de la filosofia del dret. Com en anteriors treballs, l'elecció de les pel·lícules no podia ser més encertada. Els dilemes morals que plantegen *Senderos de Gloria*, *Salò o las 120 jornadas de Sodoma*, *Macbeth* i, fins i tot, la recent *Matrix*, són de primer ordre i situen sovint l'espectador/lector en una cruïlla de difícil resolució. Aquest lliurament es completa amb dos estudis ben interessants sobre el tractament al llarg del temps —i en imatges— de la tortura, en totes les seues expressions, i sobre com el cinema s'ha aproximat als processos de constitució de jurats populars. De nou, la voluntat eminentment divulgativa dels textos els fa accessibles a tot tipus de públic, que difícilment eixirà defraudat.

Àlvar Peris

HISTORIA CRONOLÒGICA DE LOS ABADES DEL REAL MONASTERIO DE N. SEÑORA DE VALDIGNA...

FRAY ESTEBAN GIL

PRÒLEG DE FERNANDO ANDRÉS ROBRES, 158 PÀGS.

EDICIONS LA XARA, SIMAT DE LA VALDIGNA, 2004

Un manuscrit del segle XVIII sobre Valdigna

La Historia Cronológica de los Abades de el Real Monasterio de N. Señora de Valdigna és un abaciològic escrit per fra Esteban Gil en 1750-52. L'original es va perdre en la guerra civil, però s'ha conservat una còpia manuscrita feta per Josep Toledo i Girau en 1932 i ara es recupera definitivament per al gran públic per l'editorial la Xara. L'obra es divideix en dues parts: en primer lloc trobem una introducció de Fernando Andrés Robres que fa un estudi codicològic del manuscrit i del seu contingut. En segon lloc, trobem la transcripció del manuscrit, on apareix la relació dels abats del monestir acompanyada de nombroses notícies que ens permeten tindre una visió de conjunt, encara que parcial, de la història de la Valdigna. Evidentment, el llibre és un document historiogràfic magnífic per a conèixer la Valdigna, una obra historiogràfica redactada d'acord amb l'esperit crític de la il·lustració, però també pensem que és un obra que serà més útil per als investigadors que per al gran públic en general, que difícilment l'entendrà si abans no té un bona base històrica.

Francesc Torres

LA TRADUCCIÓ VALENCIANA DE LA MISSA DEL SEGLE XIV

Estudi i edició de la versió de Guillem Anglés (ACV, Ms. 169)

LA TRADUCCIÓ VALENCIANA DE LA MISSA DEL SEGLE XIV. ESTUDI I EDICIÓ DE LA VERSIÓ DE GUILLEM ANGLÉS (ACV, MS. 169)

ANTONI FERRANDO I XAVIER SERRA, ED.

PRÒLEGS DE FRANCISCO TOMÁS

I AGUSTÍN GARCÍA-GASCO

230 PÀGS.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA-ARQUEBISBAT DE VALÈNCIA, VALÈNCIA, 2003

Missa medieval en “la llengua”

Magnífica edició de l’“Expositio de Ordine Misse”, obra de mitjan s. XIV del dominic Guillem Anglés (ca. 1300-1368), inquisidor i primer catedràtic de teologia de València. Es tracta del text de la missa, “aquest sacrifici”, amb importants informacions respecte a la litúrgia medieval valenciana, i que com a mostra de la seua intenció divulgativa incorpora una traducció al català del text amb comentaris teològics, l’“Exposició breu gramaticalment en romanç del Cànon”. A més de la transcripció, s’hi inclou la reproducció facsímil —la part que conté l’obra d’Anglés— del manuscrit 169 de l’Arxiu de la Catedral de València.

És molt cridanera la desaparició, a l’estudi previ, del nom de la llengua. Cosa difícil, donat el tema, i encara més amb estudi lingüístic inclòs. Designat amb diversos i deliberats circumloquis —la nostra llengua, l’actual, la medieval, la de l’època...—, el català ha esdevingut un misteriós idioma sense nom. Una contribució erudita a la confusió política? Ridícul.

Albert Toldrà i Vilardell

COBIJO DE ARTÍCULOS

JOSÉ-LUIS GORDILLO COURCIÈRES

308 PÀGS.

EDITORIAL ALBATROS, 2004

Artículos españoles

El presente trabajo reúne 54 artículos, la mayoría ya publicados con anterioridad. Este es el libro que usted, paciente lector, andaba buscando si es amigo de leer ígneos párrafos como los siguientes: “Durante cuatro lustros se nos ha enseñado a adorar a unos dioscellos de abstracta natividad, mutable significado, y menesteroso nivel: la democracia, el europeísmo, la constitución...; y mientras tanto se nos ha hecho olvidar aquel otro valor supremo y unitario constituido por elementos físicos y metafísicos, la Patria, España”, o “El insostenible costo de las autonomías, con complementario riesgo y estímulo para corrupciones”, o “Me encuentro necesitado de oír vivas a España”.

Así mismo, se da cuenta de “héroes del movimiento” asesinados en 1936, de un listado de autores que corrieron la suerte trágica de Lorca y que, por no ser “rojos”, no han gozado de la misma fama, de un elenco de “intelectuales... silenciados para siempre en zona roja”, de las bajas nacionales en el frente de Manacor. En fin, un cajón “de sastre”. Pues eso, si lo compra, ya sabe a lo que va.

Pasqual Mas

ASSAJOS D'ECONOMIA I PENSAMENT ECONÒMIC

LUÍS ÁNGEL ROJO

PRÒLEG DE CARLOS BARCIELA LÓPEZ

I PABLO MARTÍN ACEÑA

548 PÀGS.

PUBLICACIONES DE UNIVERSITAT D'ALACANT, 2004

Keynes en la teoría económica española

Qui fou governador del Banc d'Espanya fins l'any 2000, presenta amb aquesta obra una recopilació d'una destinada part dels seus escrits, recollits ara en aquest volum editat per la Universitat d'Alacant. Gran admirador de l'economista nord-americà John Maynard Keynes, Luís Angel Rojo fa un repàs sobre diferents discussions del camp de la teoria econòmica, gran part de les quals hagué d'enfrontar com a professional en la secció d'estudis del Banc d'Espanya (on coincidiria amb altre gran seguidor de les teories de Keynes, l'alacantí Germà Bernàcer) i des de la seua Càtedra de Teoria Econòmica de la Universitat Complutense de Madrid. La història de la teoria econòmica espanyola creix amb el segle XX, i així també els treballs i reflexions de la generació dels economistes com Àngel Rojo, seguidors al detall dels models d'intervenció de l'estat en el mercat desenvolupats per Keynes. Destaquem també d'aquest volum els capítols dedicats a l'anàlisi de l'economia espanyola durant l'etapa democràtica 1976 -2000.

Pau Caparrós

RETRATOS FURTIVOS

LUIS SEOANE

PRÒLEG DE LUIS SEOANE

NOTA BIBLIOGRÀFICA DE LORENZO VARELA, DEL
FRAGMENT "SEOANE O EL ARTE SOMETIDO A LA LIBERTAD"
(EDICIONES ESQUEMA XX, BUENOS AIRES, 1966)

COL·L. "GRANDES Y PEQUEÑOS", 2, 286 PÀGS.

EDITORIAL MEDIA VACA, VALÈNCIA 2004.

Retrats furtius

Retrats Furtivos de Luis Seoane neix gràcies a Media Vaca i ho fa amb l'excel·lent qualitat a què aquesta editorial ens té acostumats, des de la seua primera publicació. Tot respectant la mida i el format dels dibuixos originals, Media Vaca ha recopilat aquest conjunt de retrats —dins la col·lecció "Grandes y Pequeños"— realitzats en cafès, restaurants i tavernes de diferents ciutats entre els anys 66-69 i que, com assenyalava el seu autor: "fueron hechos a escondidas, con disimulo, para no alarmar a la víctima, hurtando con la memoria los rasgos faciales de ésta para reproducirla en líneas".

Aquest conjunt de dibuixos, procedents de tres llibres —*Retrats Furtivos* (Buenos Aires 1969), *Otros Retratos Furtivos* (Buenos Aires, 1969) i *Retrats Desguello* (A Coruña, 1968)— estan acompanyats d'un breu comentari que sorgeix del rostre reproduït. Com l'autor explica —en un breu text introductori—, la seua intenció és la de associar la vella pràctica del retrat i la literatura : extreure del retrat anònim no només la seua ànima individual, sinó també l'esperit del medi on viu.

Nieves Avilés

HEDDA GABLER

HENRIK IBSEN

VERSÍO DE RODOLF SIRERA.

INTRODUCCIÓ DE JULI LEAL

COL·L. "BROMERA TEATRE", 32,

174 PÀGS.

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2004

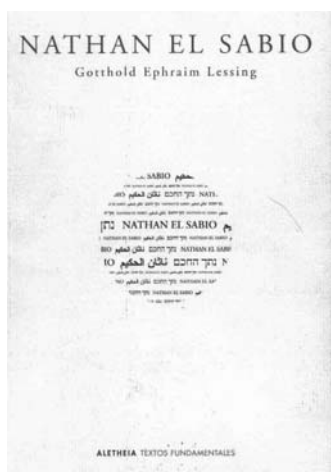
Ibsen i Rodolf Sirera de la mà

La col·lecció de textos teatrals de Bromera ens proposa, com a novetat, la versió de Rodolf Sirera del drama Hedda Gabler (1890), obra del gran dramaturg norueg Henrik Ibsen (1828-1906). Aquesta edició, potser caldria recordar-ho, ve motivada per la recent estrena a València del muntatge d'aquesta mateixa versió a càrrec de la Companyia de Teatre La Pavana, dirigida per Rafael Calatayud, i a hores d'ara en gira.

Així doncs, se'ns posa a l'abast una obra fonamental en la trajectòria d'aquest autor i del teatre contemporani europeu, la qual ens mostrarà algunes de les claus del teatre d'Ibsen i el que de nou presenten les seues propostes, en especial pel que fa, i no només en aquest text, a la construcció de personatges femenins, com ara Hedda Gabler, el nom de la protagonista que dona títol a l'obra.

L'edició es troba acompanyada d'un excel·lent estudi introductori del director i professor Juli Leal, el qual, a més de donar les dades bàsiques sobre el context teatral, l'autor i l'obra, serveix per destacar, així mateix, la trajectòria de Rodolf Sirera com a traductor, versionador i adaptador teatral. En aquest cas, i agafant-li les paraules a Juli Leal, "per apropar-nos aquesta història sobre la desfeta d'un personatge femení negatiu". Interessant, sens dubte.

Ramon X. Rosselló

NATHAN EL SABIO

GOTTHOLD EPHRAIM LESSING

TRADUCCIÓ DE HANS BOLT I ANTONIO PALAO (AMB LA COL·LABORACIÓ DE RIVKA MESHULAC I AHMAD SALEH)
208 PÀGS.

EDITORIAL ALETHEIA, VALÈNCIA, 2004

La via sàvia de la simplicitat

Lessing (1729–1781), referent cabdal de la il·lustració alemanya, fou poeta, polemista, autor de teatre i de filosofia. *Nathan el sabio* (1779) és un poema dramàtic dedicat a l'apologia de la raó i de la tolerància, amb sensibilitat. L'acció se situa a la terra que comparteix santedat per a les tres grans religions monoteistes, entre personatges que hi viuen enfrontats per l'adscripció de fe. Lessing explica la relació entre religió natural i religió revelada des d'una confiança profunda en la racionalitat humana i en els avanços del progrés, sense oposar-les. Així la religió resulta un fenomen històric i cada religió positiva seria una etapa més madura, un progressiu acostament a la veritat, i d'ací la tolerància. Encara que l'autènticament verdadera és la natural, la de la consciència. Perquè consisteix en l'actuació moral, racionalment fundada, i és compartible més enllà dels condicionaments del context. Això ho suggereixen els personatges perquè l'autor, llavors, ho tenia prohibit. Si de vegades els il·lustrats ens pareixen massa innocents, haurem de reconèixer que nosaltres no ens hem allunyat gens de la ximpleria. Amb més raó, doncs: una lectura molt saludable.

Eduard Ramírez

10.193 ESCUMA DE MAR

MANEL JOAN I ARINYÓ

COL·L. "NARRATIVA" 5

184 PÀGS.

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2004

Víctimes valencianes de l'holocaust

10.193 és una xifra que desafortunadament no arriba, ni de lluny, a la quantitat de gent de tots els països d'Europa que moriren assassinats als camps d'extermini nazis. Però és el número "de matrícula", com diu el protagonista, d'un dels presos que arribà i sobrevisqué durant dos anys a Gusen. La novetat d'aquesta novel·la és que es basa en un personatge molt proper; en Joaquin Mas Catalá, fou un home nascut a un poblet de Castelló, de carn i ossos, que, juntament amb el germà, es veié empès per les circumstàncies fins a un dels camps menys coneguts del martiri nazi. El camp, Gusen, era un malanomenat sanatori que s'utilitzà per engreixar la maquinària del tercer Reich, al mateix temps que s'usaren els cossos cadavèrics d'alguns dels presoners per fer-hi experiments mèdics.

10.193 Escuma de mar és una narració crua en tot el sentit del terme: no s'esplaià en filar arguments massa extensos ni en estalviar els horrors de l'holocaust. En tot cas, l'únic que se li pot retreure és la superficialitat amb què passa per damunt de tot l'horror, sense acabar d'entrar del tot en cada situació; és difícil aconseguir entrar del tot dins d'una història que engloba tantes experiències inhumanes al llarg de dos anys en tan poques pàgines.

Marta Insa